

บันทึกการประชุม
คณะกรรมการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ
ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ....
สภานิติบัญญัติแห่งชาติ
ครั้งที่ ๔/๒๕๖๐
วันพุธที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๓๐ นาฬิกา
ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๘ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

กรรมการวิสามัญผู้มาประชุม คือ

๑. ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง	ประธานคณะกรรมการวิสามัญ
๒. พลโท อำพน ชูประทุม	รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สาม
๓. นายสมชาย แสวงการ	โฆษกคณะกรรมการวิสามัญ
๔. พลเอก ยუნันท์ สุริยกุล ณ อยุธยา	กรรมการวิสามัญและประธานที่ปรึกษา
๕. นายสีก กอแสงเรือง	กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
๖. นายวินัย ดำรงค์มงคลกุล	กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา
๗. นายกรรณภว์ ธนภรรคภวิน	กรรมการวิสามัญ
๘. นายเข้มชัย ชุตินวงศ์	กรรมการวิสามัญ
๙. นางชื่นสุมน นิเวทวงษ์	กรรมการวิสามัญ
๑๐. นายธรรมนุญ เรืองดิษฐ์	กรรมการวิสามัญ
๑๑. พลตรี วีระ โรจนนาค	กรรมการวิสามัญ
๑๒. ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต	กรรมการวิสามัญ
๑๓. นายอติคม อินทุภูติ	เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ
๑๔. นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล	รองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ

กรรมการวิสามัญผู้ลาการประชุม คือ

๑. นางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์	(ลาการประชุม)
๒. นายนิรวัชช์ ปุณณกันต์	(ลาการประชุม)
๓. นางสาวจินตนันท์ ขญาตร์ ศุภมิตร	(ลาการประชุม)
๔. พลอากาศเอก ชัยพฤกษ์ ดิษยะศริน	(ลาการประชุม)
๕. นายบุญชัย โชควัฒนา	(ลาการประชุม)

บันทึก

ผู้เข้าร่วมประชุม คือ

สำนักงานศาลยุติธรรม

- ๑. นายไพโรจน์ โปเล็ม
- ๒. นายณรงค์ ทับทิมไสย์
- ๓. นายศุภกิจ แยมประชา

- ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา
- ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
- ประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา
- ผู้พิพากษาประจำสำนักงานศาลยุติธรรม
- ช่วยทำงานชั่วคราวในตำแหน่ง
- ผู้พิพากษาศาลชั้นต้น
- ประจำสำนักประธานศาลฎีกา
- นิติกร สำนักกฎหมายและวิชาการ
- ศาลยุติธรรม

- ๔. นายเอกพงษ์ ณะพัฒนา

สำนักงานเลขาธิการสภาผู้แทนราษฎร

- ๑. นางสาวประไพพร สัมเกลียง
- ๒. นายสุรพงศ์ อุห์ต

- วิทยากรชำนาญการพิเศษ
- สำนักกรรมการ ๒
- นิติกรชำนาญการ
- สำนักกรรมการ ๒

ผู้ติดตามสมาชิกสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

- ๑. นางสาวดวงพร จุลตามระ
- ๒. พลโท รัฐเขต แจ้งจำรัส
- ๓. นายสุรจิต บุญยุค
- ๔. นายชานนทร์ บุญรัชกุล

- ผู้ติดตาม
- ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง
- ผู้ช่วยดำเนินงาน
- พลโท อำพน ชูประทุม
- ผู้ช่วยดำเนินงาน
- พลเอก ยุวัญ สุรยกุล ณ อยุธยา
- ผู้ช่วยดำเนินงานนางกาญจนารัตน์ ลีวีโรจน์

ผู้ช่วยเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ตามข้อบังคับการประชุมสภานิติบัญญัติแห่งชาติ

พ.ศ. ๒๕๕๗ ข้อ ๙๑ วรรคสาม คือ

- นายณัฐชัย เปรมประเสริฐ

นิติกรปฏิบัติการ

เฉพาะการตรวจสำนวน และลงลายมือชื่อในคำพิพากษาเท่านั้น ซึ่งจะไม่สอดคล้องกับการที่ผู้พิพากษาที่จะทำคำพิพากษาต้องมีความเห็นในการวินิจฉัยคดี (และต้องเปิดเผยความเห็นนั้นตามวิธีการที่ประธานศาลฎีกากำหนด ตามร่างมาตรา ๒๐) ประกอบกับการกำหนดให้ผู้พิพากษาที่เข้าแทนที่ต้องทำความเห็นยังแสดงให้เห็นว่าผู้พิพากษาที่เข้าแทนที่ได้ตรวจสำนวนอย่างแท้จริงและมีความเห็นอันเกิดจากการตรวจสำนวนนั้นแล้ว นอกจากนี้ อำนาจของผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีได้มีแต่เพียงการทำคำพิพากษาเท่านั้น แต่ยังมีอำนาจในการออกคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีในคดียื่นบัญชีทรัพย์สินหรือหนี้สิน ซึ่งคดีจำพวกนี้มีได้ทำเป็นคำพิพากษาแต่ทำเป็นคำสั่ง จึงเสนอให้เพิ่มถ้อยคำว่า “...และสามารถตรวจสำนวน ทำความเข้าใจในการวินิจฉัยคดี และลงลายมือ...” และคำว่า “และลงลายมือชื่อในคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาได้”

นายอธิคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้เสนอขอให้ปรับแก้ถ้อยคำจากคำว่า “...และสามารถตรวจสำนวน...” เป็นคำว่า “...และสามารถมีอำนาจตรวจสำนวน...”

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมเห็นชอบกับข้อเสนอของนายอนุรักษ์ สง่าอารีกุล รองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ และเห็นควรให้ปรับแก้ถ้อยคำจากคำว่า “สามารถตรวจสำนวน” เป็นคำว่า “มีอำนาจตรวจสำนวน” ตามที่นายอธิคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ เสนอ

(๒) ลำดับต่อมา ที่ประชุมได้พิจารณาในเรื่องของการใช้และการเรียงเรียงถ้อยคำการใช้คำเชื่อมหรือคำสันธาน ให้มีความเหมาะสม ได้แก่ การใช้คำว่า “นอกจาก” และการใช้คำว่า “ต่อไปได้”

นายอนุรักษ์ สง่าอารีกุล รองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า คำว่า “นอกจาก” ต้องนำไปไว้ในตอนต้นก่อนถ้อยคำว่า “การทำคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือ...” เนื่องจากเป็นการขยายเฉพาะคำว่าคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษา คือ หมายถึงว่า ผู้พิพากษาที่เข้าแทนที่มีอำนาจเช่นเดียวกับผู้พิพากษาอื่นในองค์คณะที่ตนเข้าแทนที่ ยกเว้นหรือเว้นแต่ การทำคำสั่งที่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีหรือคำพิพากษาเท่านั้นที่ไม่มีอำนาจกระทำได้ โดยหากนำไปไว้ในจุดอื่นอาจทำให้การแปลความคลาดเคลื่อนไปได้

นายไพโรจน์ โปเล็ม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้แสดงความคิดเห็นว่า เชื่อว่าโดยหลักการหรือสาระสำคัญนั้นที่ประชุมเห็นตรงกัน เหลือแต่การใช้และเรียงเรียงถ้อยคำ โดยขอเสนอให้ยกคำว่า “ต่อไปได้” มาไว้ต่อจากคำว่า “ให้ถือว่าผู้พิพากษาเท่าที่มีอยู่เป็นองค์คณะผู้พิพากษาพิจารณาคดีต่อไปได้” น่าจะเหมาะสมกว่า เพราะทำให้หมายความว่า ให้องค์คณะที่มีอยู่เดิมทำการพิจารณาคดีต่อไปได้นั่นเอง โดยเห็นว่าถ้อยคำในตอนท้าย คือ ข้อยกเว้นของข้อยกเว้น โดยในส่วนตัวที่ผู้พิพากษาที่

เหลืออยู่ทำต่อไปได้ ก็ควรต่อด้วยคำว่า “ต่อไปได้” แต่หากเรื่องเป็นข้อยกเว้นของข้อยกเว้นดังกล่าวก็ควรเป็นถ้อยคำในอีกส่วนหนึ่งต่างหาก

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า การคงคำว่าต่อไปได้ไว้ตามร่างที่เสนอมานี้ในชั้นแรกจะทำให้กรอบคลุมการพิจารณาทั้งหมด เฉพาะแต่ที่ไม่ใช่เป็นการวินิจฉัยชี้ขาดคดีและการทำคำพิพากษาเท่านั้นที่ผู้พิพากษาที่เหลืออยู่ไม่ถึง ๗ คนนี้ ไม่อาจกระทำได้ แต่หากนำไปไว้ตามที่นายไพโรจน์ โปเลียม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา เสนอ อาจทำให้แปลความว่า ไม่รวมถึงการสั่งคำร้อง คำขอต่าง ๆ

นางชื่นสมน นิวาทวงษ์ กรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า แท้จริงแล้ว ถ้อยคำในส่วนที่ว่า “นอกจากมีเหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ทำให้ผู้พิพากษาซึ่งเป็นองค์คณะไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในวันนัดเป็นการชั่วคราว...” ตอนต้นควรเชื่อมด้วยคำว่า “เว้นแต่” เพราะเป็นข้อยกเว้นของข้อยกเว้นอีกทีหนึ่ง แต่เนื่องจาก หลีกเลี่ยงการใช้คำซ้ำ จึงมีการใช้คำว่า “นอกจาก” แทน ซึ่งการใช้คำว่า “นอกจาก” แม้อาจทำให้เข้าใจได้คลาดเคลื่อนได้ แต่ก็พอเป็นที่เข้าใจได้ว่าเป็นข้อยกเว้นของความในตอนแรก ส่วนคำว่า “ต่อไปได้” นั้น ควรนำไปไว้ต่อจากคำว่า “พิจารณาคดี” จะเหมาะสมกว่า

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า คำว่า “นอกจาก” เป็นคำที่ขยายคำว่า “การพิจารณาคดี” ไม่ใช่ถ้อยคำที่หมายถึงข้อยกเว้นของคำในตอนแรกทั้งหมดที่ว่า “เว้นแต่ กรณีมีเหตุสุดวิสัย...” คือ ต้องการให้มีอำนาจในเรื่องที่เกี่ยวกับการพิจารณาคดีที่ผู้พิพากษาทำได้ทุกเรื่อง เว้นแต่หรือยกเว้นการวินิจฉัยชี้ขาดหรือการทำคำพิพากษาเท่านั้นที่ผู้พิพากษาที่เหลืออยู่ยังไม่อาจกระทำได้

นายสมชาย แสวงการ โฆษกคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า เนื่องจากมาตรา ๑๑ วรรคห้า มีการแก้ไขเพิ่มเติมถ้อยคำที่ค่อนข้างมาก ดังนั้น การใช้ภาษาและการเรียบเรียงถ้อยคำควรมีความรัดกุม และมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันให้ได้ สำหรับประเด็นการใช้คำว่า “นอกจาก” นั้น เมื่อโดยหลักต้องการให้ผู้พิพากษาที่เหลืออยู่ยังคงพิจารณาคดีต่อไปได้ มีแต่เพียงเรื่องการห้ามทำคำพิพากษาหรือการวินิจฉัยคดี ดังนั้น ก็ควรใช้คำว่า “แต่จะทำ...ไม่ได้” น่าจะเหมาะสมกว่า

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้เสนอความเห็นว่ เพื่อให้เกิดความชัดเจนว่าความในวรรคห้าของมาตรา ๑๑ ที่ได้แก้ไขเพิ่มเติมโดยแยกการพ้นจากหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ หรือมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นการถาวร และเรื่องการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นการชั่วคราวในวันนัด โดยไม่ต้องมีประเด็นในเรื่องการใช้ถ้อยคำเชื่อมที่แสดงให้เห็นถึงข้อยกเว้น การเพิ่มความเป็นวรรคหก

ศิริณี

เพื่อแยกกรณีการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นการชั่วคราวในวันนัดน่าจะเหมาะสมกว่า โดยในวรรคหกที่เพิ่มขึ้นใหม่ ก็ให้ขึ้นต้นด้วยคำว่า “ในกรณีที่มีเหตุสุดวิสัย...”

นางชิ้นสมน นิวาทวงษ์ กรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า เมื่อแยกกรณีมีเหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ทำให้ผู้พิพากษาซึ่งเป็นองค์คณะในการพิจารณาคดีนั้นไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ในวันนัดเป็นการชั่วคราวออกมาเป็นวรรคหกแล้ว เช่นนี้ คำว่า “ต่อไปได้” ก็ควรไปต่อจากคำว่า “ให้ถือว่าผู้พิพากษาเท่าที่มีอยู่เป็นองค์คณะผู้พิพากษาพิจารณาคดีต่อไปได้” เนื่องจากหลักคือ องค์คณะต้องมี ๙ คน แต่แม้จะลดลงเหลือไม่น้อยกว่า ๗ คน ก็ให้ผู้พิพากษาที่เหลืออยู่พิจารณาคดีต่อไปได้ในนัดนั้น

ผลการพิจารณา

ในเบื้องต้นที่ประชุมเห็นชอบด้วยกับการให้แยกวรรคห้าของมาตรา ๑๑ ออกมาเพิ่มความเป็นอีกรวรรคหนึ่ง คือ เพิ่มความเป็นวรรคหก เพื่อให้เกิดความชัดเจนระหว่างการพ้นจากหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ หรือมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ซึ่งเป็นเหตุถาวร กับการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ชั่วคราวในวันนัด

(๓) ลำดับต่อมา ที่ประชุมได้พิจารณาสาระสำคัญของร่างเดิมของมาตรา ๑๑ วรรคห้า เพื่อพิจารณาเปรียบเทียบผลทางกฎหมายกับมาตรา ๑๑ วรรคห้า และวรรคหก(ที่คณะกรรมาธิการวิสามัญอาจเพิ่มขึ้นใหม่)

นางชิ้นสมน นิวาทวงษ์ กรรมการการวิสามัญ ได้ให้ข้อมูลว่า ตามร่างเดิมของมาตรา ๑๑ วรรคห้า

๑) การพ้นจากหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ คือ การพ้นจากหน้าที่เป็นการถาวร

๒) กรณีมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ตามความในตอนต้นของวรรคห้าเดิมนั้น กำหนดให้เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้เป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา เนื่องจากการที่จะวินิจฉัยว่าเหตุใดเป็นเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ต้องมีหลักเกณฑ์ประกอบการวินิจฉัยที่ชัดเจนในระดับหนึ่ง เว้นแต่กรณีที่ผู้พิพากษาที่ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เพราะมีเหตุสุดวิสัยหรือมีเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ จนทำให้องค์คณะเหลือไม่ถึง ๗ คน หรือในกรณีที่ประธานศาลฎีกาเห็นเป็นการสมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม (เหลือผู้พิพากษา ๗ คน หรือ ๘ คน แต่คดีนั้นเป็นที่สนใจของประชาชน) ก็ให้เลือกผู้พิพากษาเข้ามาแทนที่ให้ครบจำนวน ๙ คน

๓) ตามร่างเดิมนั้น หากเหลือผู้พิพากษาในองค์คณะไม่ถึง ๗ คน ต้องเลือกเข้ามาแทนที่ให้ครบจำนวน โดยผู้พิพากษาที่เข้ามาแทนที่มีอำนาจเช่นเดียวกับผู้พิพากษาอื่นในองค์คณะที่ตนเข้าแทนที่ แต่ถ้าเหลือผู้พิพากษาดังแต่ ๗ คน ขึ้นไป และไม่ใช้กรณีที่ประธานศาลฎีกาเห็นว่ามีเหตุ

สมควรเพื่อประโยชน์แห่งความยุติธรรม ผู้พิพากษาที่เหลื่ออยู่นี้สามารถดำเนินการพิจารณาคดีและพิพากษาคดีได้

แต่หลักการตามร่างที่มีการแก้ไขใหม่

๑) ถ้าผู้พิพากษาใดในองค์คณะพ้นจากหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ หรือมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ทำให้ผู้พิพากษาผู้นั้นไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ (เหตุถาวร) หากเหลือผู้พิพากษาในองค์คณะไม่ครบ ๙ คน เช่น ผู้พิพากษา ๙ คน พิจารณาไต่สวน แต่พอถึงก่อนวันที่จะมีคำวินิจฉัยชี้ขาดคดี มีผู้พิพากษาไม่ครบ ๙ คน ต้องมีการเลือกผู้พิพากษามาใหม่ให้ครบจำนวน ๙ คนเสมอ ซึ่งมีข้อพิจารณาในอีกแง่มุมหนึ่งว่า ผู้พิพากษาที่เลือกเข้ามาใหม่แทนที่อาจไม่เคยร่วมไต่สวนพยานในคดีนี้มาก่อน จึงต้องพิจารณาเรื่องความสมเหตุสมผลในประเด็นนี้

๒) การพ้นจากหน้าที่ตาม ๑๒ หรือมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ทำให้ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ ต้องพิจารณาประกอบกับวรรคหก (ที่เพิ่มขึ้นใหม่) กล่าวคือ วรรคห้าที่แก้ไขใหม่ไม่ได้บอกโดยชัดแจ้งว่าเป็นการพ้นจากหน้าที่ถาวร แต่เมื่อพิจารณาประกอบกับวรรคหกถึงจะกล่าวว่าเป็นการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ชั่วคราว แต่ก็จะทำให้เกิดข้อสงสัยกับผู้ใช้หรือผู้ตีความกฎหมายว่า เหตุใดคือเหตุที่ทำให้ไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้ชั่วคราว และเหตุใดคือเหตุที่ทำให้พ้นจากหน้าที่เป็นการถาวร

นายณรงค์ ทับทิมไสย์ ผู้พิพากษาศาลชั้นต้นประจำกองผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้แสดงความเห็นว่า ความในวรรคห้าที่แก้ไขใหม่ ทำให้เกิดความไม่ชัดเจนว่า เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เป็นเหตุพ้นจากหน้าที่เป็นการถาวรตามมาตรา ๑๒ หรือไม่ เพราะอาจแปลความหมายรวมทั้งการพ้นจากหน้าที่ถาวรหรือการไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่เป็นการชั่วคราวก็ได้ ซึ่งการบัญญัติกฎหมายควรมีความชัดเจนและไม่ทำให้เกิดปัญหากับผู้ปฏิบัติ

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า เหตุหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมาย หากกฎหมายใช้คำเชื่อมว่า “หรือ” ระหว่างเหตุ นั้น ๆ ย่อมมีความหมายว่า สถานะของเหตุทั้งสองประการหรือมากกว่านั้นมีสถานะที่เท่ากัน ดังนั้น เหตุตามมาตรา ๑๒ คือ การพ้นจากหน้าที่เป็นการถาวร เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ที่ต่อจากคำว่า พ้นจากหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ และถูกเชื่อมด้วยคำว่า “หรือ” ก็ย่อมมีความหมายว่าเป็นเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมิอาจก้าวล่วงได้ที่ทำให้ผู้พิพากษาในองค์คณะผู้นั้นไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นการถาวรเช่นกัน นอกจากนี้ บทรองรับที่เพิ่มขึ้นใหม่ตามวรรคหกในเรื่องเหตุสุดวิสัย หรือเหตุจำเป็นอื่นที่ไม่อาจก้าวล่วงได้เป็นการชั่วคราวในกรณีนี้ คือ เหตุขัดข้องชั่วคราวในวันนัดเท่านั้น เนื่องจากในทางปฏิบัติ กรณีที่จะเป็นปัญหา คือ ในวันนัดผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะบางรายมีเหตุขัดข้องชั่วคราวทำให้ไม่สามารถขึ้นบัลลังก์ได้ เมื่อถึงนัดต่อไปและไม่มีเหตุขัดข้องดังกล่าวอีกก็จะไม่เกิดปัญหา

ขึ้น จึงกำหนดบทรองรับว่าห้องค้คณะที่มีอยู่หากเหลือไม่น้อยกว่า ๗ คนแล้ว ก็ห้องค้คณะเท่าที่มีอยู่ในวันนั้นพิจารณาติดต่อไปได้โดยไม่ต้องเลื่อนนัดนั่นเอง

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ความในวรรคหกที่เพิ่มขึ้นใหม่เป็นการแก้ปัญหที่เกิดขึ้นในทางปฏิบัติของศาล กรณีที่ห้องค้คณะผู้พิพากษาไม่ครบจำนวนตามที่กฎหมายกำหนดแล้วต้องเลื่อนนัดไป เพียงเพราะเหตุว่ามีเหตุขัดข้องชั่วคราวในวันนั้น กล่าวโดยสรุปคือ หากเป็นการพ้นจากหน้าที่ไปเสียเลยก็เข้ากรณีตามที่กำหนดไว้ในวรรคห้า แต่หากเป็นกรณีที่ไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ในวันนัดเป็นการชั่วคราวก็ตกอยู่ภายใต้บังคับของวรรคหก ซึ่งคำว่า “เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงได้” ตามวรรคห้า สามารถยกตัวอย่างได้ เช่น ผู้พิพากษาผู้หนึ่งผู้ใดเป็นอัมพาตหรืออัมพฤกษ์ ผู้พิพากษารายนี้ย่อมไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้อีกก็จะมาเข้าเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงได้ และประธานศาลฎีกาอาจใช้ดุลพินิจตั้งผู้พิพากษาอื่นตามที่กฎหมายกำหนดให้ครบองค์คณะได้

นายวินัย ดำรงค์มงคลกุล กรรมการวิชาการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้แสดงความเห็นว่า ถ้อยคำตามวรรคห้า และวรรคหก มีความชัดเจนแล้ว โดยวรรคห้าเป็นเรื่องการพ้นจากหน้าที่หรือไม่สามารถปฏิบัติหน้าที่ได้เป็นการถาวร ส่วนวรรคหกหมายถึงกรณีไม่อาจปฏิบัติหน้าที่ได้ในวันนัด

(๔) นายธรรมบุญ เรืองดิษฐ์ กรรมการวิชาการวิสามัญ ได้ตั้งข้อซักถามว่า การพ้นจากหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ เป็นการพ้นโดยผลของกฎหมายจึงไม่มีปัญหาแต่อย่างใด แต่กรณีมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงได้ที่เป็นความต่อท้ายจากนั้น ไม่ใช่การพ้นจากหน้าที่โดยผลของกฎหมายในทันทีแต่ต้องมีองค์กรหรือช่องทางการวินิจฉัยให้ผู้พิพากษานั้นพ้นจากหน้าที่เช่นนี้จะทำให้เกิดปัญหาประการใดหรือไม่หากไม่มีการบัญญัติหลักเกณฑ์รองรับไว้

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขานุการคณะกรรมการวิชาการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า หากเข้ากรณีมีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงได้ ต้องย้อนกลับไปใช้เลือกโดยที่ประชุมใหญ่ตามความในวรรคหนึ่งของมาตรา ๑๑ โดยที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาต้องเป็นผู้ตีความกล่าวคือ หากประธานศาลฎีกาเห็นว่า เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงได้ที่เกิดขึ้นกับผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะถึงขนาดเทียบได้กับการพ้นจากหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ แสดงว่าเหตุที่เกิดขึ้นดังกล่าวเป็นกรณีจำเป็นต้องเลือกผู้พิพากษาเข้าเป็นองค์คณะแทนที่แล้ว แต่หากประธานศาลฎีกายังไม่เรียกประชุมใหญ่ศาลฎีกาก็ย่อมแสดงว่าเป็นเพียงเหตุขัดข้องชั่วคราวในวันนัด ซึ่งก็จะต้องไปใช้วรรคหกของมาตรา ๑๑ ต่อไป

นายเข้มชัย ชุตินวงศ์ กรรมการวิชาการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า การจะเข้าเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมีอาจก้าวล่วงได้นั้น มิใช่ขึ้นอยู่กับผลทางกฎหมายอย่างเช่นกรณีการพ้นจากหน้าที่ตามมาตรา ๑๒ แต่ขึ้นอยู่กับดุลพินิจขององค์กรที่มีอำนาจวินิจฉัย เช่น ในคดีเรื่องหนึ่งหาก

วินัย

ศาลนัดพิพากษาวันที่ ๑ ธันวาคม ๖๐ แต่ก่อนถึงวันนัดทำคำพิพากษาในวันที่ ๒๐ พฤศจิกายน ๒๕๖๐ ผู้พิพากษาในองค์คณะรายหนึ่งป่วยหนักต้องผ่าตัดใหญ่ และได้ความชัดเจนว่าต้องพักฟื้นเป็นเวลา ๒ เดือน ก็จะกลับมาหายเป็นปกติ เช่นนี้การแปลความสามารถแปลความเข้าใจทั้งวรรคห้า และวรรคหก กล่าวคือ หากเห็นว่าเป็นเหตุสุดวิสัยที่เป็นการถาวรก็ต้องไปใช้วรรคห้าดำเนินการเลือกผู้พิพากษาใหม่ เข้าแทนที่ผู้พิพากษารายนี้ (แต่ต้องเลื่อนนัดออกไปเพื่อแต่งตั้งผู้พิพากษาเข้าแทนที่) แต่หากเห็นว่าเป็นเหตุขัดข้องชั่วคราวที่เกิดขึ้นในวันนัดก็อาจแปลความได้เช่นกันว่าต้องไปใช้ช่องทางตามวรรคหก จึงเห็นว่าควรมีกระบวนการหรือกลไกที่จะชี้ขาดว่าเหตุที่เกิดขึ้นเป็นเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้หรือไม่ และถ้าเป็นแล้วเป็นเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ตามความในวรรคห้า หรือวรรคหก

ลำดับต่อมา ที่ประชุมได้มีการพิจารณาว่าจำเป็นต้องกำหนดให้เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ต้องเป็นไปตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาหรือไม่

นายอธิคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า เพื่อมิให้เกิดปัญหาการตีความว่า ผู้ใดจะมีอำนาจวินิจฉัยว่าเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ เป็นเหตุตามมาตรา ๑๑ วรรคห้า (ถาวร) หรือวรรคหก (ในวันนัดเป็นการชั่วคราว) ควรที่จะกำหนดเรื่องนี้ให้อยู่ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ซึ่งเป็นถ้อยคำที่ปรากฏอยู่แล้วในร่างเดิมของมาตรา ๑๑ วรรคห้า

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า การกำหนดให้เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้ต้องเป็นไปตามที่กำหนดในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาอาจไม่ทำให้เกิดความยืดหยุ่น โดยควรปล่อยให้ประธานขององค์กรที่มีอำนาจหรือในกรณีนี้คือองค์คณะที่เป็นผู้เสนอเรื่องเป็นผู้วินิจฉัยในเบื้องต้นน่าจะเหมาะสมกว่า (องค์คณะจะเป็นผู้วินิจฉัยในเบื้องต้นก่อนว่ามีเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอันมิอาจก้าวล่วงได้หรือไม่ แล้วจึงเสนอเรื่องให้ประธานศาลฎีกาพิจารณาเรียกประชุมใหญ่เพื่อเลือกองค์คณะเข้ามาแทน) นอกจากนี้ หากมีความจำเป็นต้องออกข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาในเรื่องนี้ ประธานศาลฎีกาก็สามารถดำเนินการได้อยู่แล้ว โดยอาศัยอำนาจตามความในมาตรา ๘ ตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายไพโรจน์ โปเล็ม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้แสดงความคิดเห็นว่า ถ้อยคำที่ว่า “ตามข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา” ควรคงไว้ว่าจะเหมาะสมกว่า เนื่องจากหากไม่มีถ้อยคำดังกล่าวแล้ว อาจทำให้เกิดปัญหาการตีความว่า องค์กรใดที่มีอำนาจวินิจฉัยในเรื่องนี้ เช่น เป็นอำนาจขององค์คณะ หรือเป็นอำนาจของประธานศาลฎีกา หรือเป็นอำนาจของประธานแผนก การไปออกข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาให้ชัดเจนย่อมจะปิดช่องว่างที่จะเกิดขึ้นในเรื่องนี้ได้

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า หากเขียนหรือระบุหลักเกณฑ์รองรับในเรื่องนี้ไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบ

อธิคม

รัฐธรรมนูญเลยอาจแก้ไขได้ยาก หากมีความจำเป็นในภายหน้าเมื่อข้อเท็จจริงหรือพฤติการณ์แห่งกรณีเปลี่ยนแปลงไป แต่หากนำไปกำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาจะทำให้แก้ไขเพิ่มเติมได้ง่ายกว่า ดังนั้น ในมาตรา ๑๑ วรรคห้าและวรรคหก ควรเขียนถ้อยคำไว้อย่างกว้าง ๆ ส่วนในรายละเอียดให้ไปอยู่ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา โดยเพิ่มเป็นข้อสังเกตไว้ท้ายรายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายอนรรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้แสดงความเห็นว่า ไม่ขัดข้องที่จะนำไปกำหนดไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา แต่มีข้อพิจารณาประการหนึ่งว่า เหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้มีขอบเขตที่กว้างขวางค่อนข้างมาก ไม่สามารถระบุเหตุทุกเหตุไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาได้ ซึ่งก็อาจนำมาซึ่งปัญหาการตีความอีกกว่าเหตุอื่นที่ไม่ระบุไว้ในข้อกำหนดหากเกิดขึ้นจะถือว่าเป็นเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้หรือไม่

นายอธิคม อินทุภูติ เลขาธิการคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้แสดงความเห็นว่า ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาจะกำหนดว่าหากมีปัญหาต้องตีความจะให้ผู้ใดเป็นผู้วินิจฉัย ซึ่งเหตุที่จะกำหนดไว้ในข้อกำหนดคงไม่อาจระบุไว้ได้ทั้งหมด แต่สามารถระบุไว้หนึ่งข้อในลักษณะของบทกวาดที่ กำหนดไว้อย่างกว้าง ๆ เพื่อให้ผู้ที่มีอำนาจวินิจฉัยใช้วินิจฉัยเป็นรายกรณีไป

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการกฤษฎีกา ได้กล่าวสรุปว่า มาตรานี้ให้มีการตั้งข้อสังเกตไว้ว่าควรให้มีการแก้ไขปัญหาคณะคณะไม่ครบด้วยเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้ไว้ในข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาด้วย โดยเห็นควรให้รอการพิจารณาในมาตรา ๑๑ วรรคห้าไว้ก่อน โดยมอบหมายให้ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ่วมกันพิจารณาปรับแก้ถ้อยคำอีกครั้งหนึ่งเพื่อนำมาเสนอต่อที่ประชุมในโอกาสต่อไป

มติที่ประชุม

เห็นควรให้รอการพิจารณามาตรา ๑๑ ไว้ก่อน โดยมอบหมายให้ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมและสำนักงานคณะกรรมการกฤษฎีการ่วมกันพิจารณาปรับแก้ถ้อยคำอีกครั้งหนึ่งเพื่อนำมาเสนอต่อที่ประชุมในโอกาสต่อไป โดยเห็นควรให้มีการตั้งข้อสังเกตเกี่ยวกับการออกข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาให้มีเนื้อหาที่เป็นการแก้ไขปัญหาคณะคณะไม่ครบด้วยเหตุสุดวิสัยหรือเหตุจำเป็นอื่นอันมีอาจก้าวล่วงได้

๓.๑.๒ พิจารณามาตรา ๑๐

(๑) มาตรา ๑๐ (๔)

นายธรรมบุญ เรื่องดิษฐ์ กรรมธิการวิสามัญ ได้เสนอขอให้ตัดคำว่า “...ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ...” ในมาตรา ๑๐ (๔) ออก เนื่องจากในการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สิน กรรมการ ป.ป.ช. ต้องยื่นต่อประธานวุฒิสภา ซึ่งการตัดถ้อยคำดังกล่าวออกย่อมหมายความว่ารวมถึงการผู้มีหน้าที่ยื่นจะยื่นต่อใครก็ตาม ก็เป็นไปตามที่กฎหมายนั้น ๆ กำหนดไว้ การที่ไม่ต้องกำหนดไว้ว่ายื่นต่อใครย่อมมีข้อดีที่ว่ามีความชัดเจน และไม่ขัดกัน คือ ขอเพียงให้มีการยื่นก็เพียงพอแล้ว โดยไม่จำเป็นต้องระบุตัวผู้รับการยื่นไว้ ซึ่งในการตัดคำว่า “...ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ...” ในมาตรา ๑๐ (๔) นี้ มีความเชื่อมโยงกับมาตรา ๕๖ วรรคแรก ที่ได้กำหนดหลักเกณฑ์เกี่ยวกับการที่บุคคลตามมาตรา ๑๐ (๔) จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เช่นกัน ดังนั้น หากตัดถ้อยคำดังกล่าวในมาตรา ๑๐ (๔) ออกแล้ว ก็อาจต้องตัดถ้อยคำว่า “...ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ...” ในมาตรา ๕๖ วรรคแรกออกเช่นกัน

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต กรรมธิการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า การยื่นต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามมาตรา ๕๖ มีผลไปเชื่อมกับการกำหนดหน้าที่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องยื่นคำร้องต่อศาลภายในกำหนด ๖๐ วัน ซึ่งเป็นขั้นตอนต่อจากการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ได้รับคำร้องและเป็นขั้นตอนที่เคร่งครัดว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องเป็นผู้กระทำ หากตัดคำว่า “...ต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ...” ตามมาตรา ๑๐ (๔) ออก ก็อาจต้องไปแก้ไขเพิ่มเติมความในตอนท้ายของมาตรา ๕๖ ด้วยว่าให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีหน้าที่ในเรื่องนี้อย่างไรต่อไป เพราะเนื้อความยังไม่สอดคล้องกัน

นายอธิคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ความในวรรคท้ายของมาตรา ๕๖ บัญญัติว่า “ในกรณีที่กรรมการ ป.ป.ช. หรือเจ้าหน้าที่ของ ป.ป.ช. เป็นผู้ถูกกล่าวหา อำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตามวรรคหนึ่งให้เป็นอำนาจของหน่วยงานที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนดไว้” จึงน่าจะแปลความได้เองว่า มาตรา ๕๖ วรรคหนึ่งและวรรคสองหมายถึง บุคคลอื่นนอกจากกรรมการ ป.ป.ช. จงใจไม่ยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. ซึ่งหากเป็นเช่นนั้น ก็จะไม่จำเป็นต้องแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๑๐ (๔) และมาตรา ๕๖ ตามที่เสนอ

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า หากเป็นดังเช่นที่นายอธิคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้กล่าวไว้ คำว่า “หน่วยงาน” ตามมาตรา ๕๖ วรรคสาม ต้องหมายความรวมถึง รัฐสภา อันจะทำให้ไม่ต้องแก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๐ (๔) เพราะจะทำให้มาตรา ๑๐ (๔) หมายความว่าเฉพาะการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สินต่อคณะกรรมการ ป.ป.ช. เท่านั้น

อธิคม

นางขึ้นสูมน นิวาทวงษ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า คำว่า “หน่วยงาน” ตามที่ปรากฏในวรรคสามของมาตรา ๕๖ จะไปกำหนดอีกครั้งหนึ่งในร่างพระราชบัญญัติป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ว่าหมายถึงหน่วยงานใดบ้าง ซึ่งขณะนี้ยังไม่ได้กำหนดไว้

ผลการพิจารณา

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรคงมาตรา ๑๐ (๔) ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข

ลำดับต่อมา นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า ตามที่ที่ประชุมได้มีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๐ (๔) ที่ว่า “(๔) คดีที่บุคคลตาม (๑) หรือ (๒) จงใจไม่ยื่น...” แท้จริงแล้วไม่มีความจำเป็นต้องเพิ่มเติมถ้อยคำดังกล่าว เนื่องจากมีความหมายที่ชัดเจนอยู่ในตัวบทแล้วว่า ความใน (๑) คือ เรื่องคดีที่มีมูลแห่งคดีเป็นการกล่าวหาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองที่ร้ายวดยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย ส่วน (๒) คือ กรณีกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้มีส่วนผิดการร้ายวดยผิดปกติ ทุจริตต่อหน้าที่ หรือจงใจปฏิบัติหน้าที่หรือใช้อำนาจขัดต่อบทบัญญัติแห่งรัฐธรรมนูญหรือกฎหมาย นอกจากนี้ การที่ที่ประชุมไปแก้ไขเพิ่มเติมความใน (๑) ที่ว่า “...องค์กระอิสระอื่นนอกจาก (๒) ...” ทำให้เกิดความสับสนมากขึ้น เพราะจริง ๆ แล้ว (๑) คือครอบคลุมทั้งหมด ยกเว้น (๒) คือ ในกรณีของกรรมการ ป.ป.ช.

นางขึ้นสูมน นิวาทวงษ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า โดยหลักแล้ว ไม่จำเป็นต้องเพิ่มคำว่า “หรือ (๒)” ใน (๔) ของมาตรา ๑๐ เนื่องจาก (๑) เป็นเหมือนบทกวาดผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และผู้ดำรงตำแหน่งอื่น ๆ ทั้งหมดตามรัฐธรรมนูญ เฉพาะแต่กรณีของ กรรมการ ป.ป.ช. เท่านั้นที่แยกออกมาเป็น (๒) ซึ่งเข้าใจได้ชัดเจนอยู่แล้ว

นายเข้มชัย ชุตินวงศ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า หากพิจารณาในอีกแง่มุมหนึ่ง ความใน (๑) มีความหมายรวมทั้งผู้ดำรงตำแหน่งที่กำหนดไว้ตาม (๑) ทั้งหมดและกรรมการ ป.ป.ช. ด้วย กล่าวคือ กรรมการ ป.ป.ช. ในชุดปัจจุบัน มีอำนาจไต่สวนกรรมการ ป.ป.ช. ชุดก่อนที่ถูกกล่าวหา ส่วน (๒) เป็นอีกช่องทางหนึ่ง คือ กรรมการ ป.ป.ช. ชุดปัจจุบันโดนกล่าวหาจึงให้คณะผู้ไต่สวนอิสระมารับผิดชอบ ส่วน (๔) คือ ผู้ดำรงตำแหน่งทุกคนตาม (๑) ซึ่งรวมถึงกรรมการ ป.ป.ช. ก็มีหน้าที่ต้องยื่นบัญชีทรัพย์สิน การที่คณะกรรมการวิสามัญไปเติมคำว่า “อื่นนอกจากกรรมการ ป.ป.ช. ตาม (๒)” ใน (๑) ย่อมทำให้กรรมการ ป.ป.ช. ไม่มีอำนาจไต่สวนกรรมการ ป.ป.ช. ชุดก่อน

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า แนวคิดของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญสำหรับกรณีที่กรรมการ ป.ป.ช. ถูกกล่าวหา นั้น คงไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. เป็นผู้ไต่สวน ไม่ว่าจะเป็นกรณีกรรมการ ป.ป.ช. ชุดเก่าหรือไม่ก็ตาม โดยเจตนารมณ์ประสงค์ให้

เป็นหน้าที่ของคณะผู้ไต่สวนอิสระดำเนินการ ทั้งนี้ เนื่องจากกรรมการ ป.ป.ช. ชุดเก่าที่แม้จะพ้นจากตำแหน่งไปแล้ว แต่ก็ย่อมมีความสัมพันธ์และรู้จักคุ้นเคยกับเจ้าหน้าที่ในสำนักงาน ป.ป.ช. ซึ่งอาจทำให้การไต่สวนไม่เป็นกลางได้

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า สำหรับขั้นตอนการดำเนินคดีกับกรรมการ ป.ป.ช. หรือการยื่นบัญชีทรัพย์สินของกรรมการ ป.ป.ช. เชื่อว่าในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... จะกำหนดกระบวนการในเรื่องเหล่านี้ไว้เรียบร้อยแล้ว ซึ่งจะรวมไปถึงการกำหนดช่องทางการฟ้องร้องดำเนินคดีว่าหากมีกรณีนี้เกิดขึ้นจะต้องฟ้องต่อศาลใด ผู้ใดเป็นผู้มีอำนาจฟ้องหรือร้องขอ โดยกระบวนการทั้งหมดต้องไปอยู่ที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ....

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้กล่าวสรุปว่า เมื่อได้ความตามที่ที่ประชุมได้มีการอภิปราย ส่วนใหญ่เห็นว่าควรคงมาตรา ๑๐ ไว้ตามร่างเดิมโดยไม่มีการแก้ไข เพราะถึงอย่างไรร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ก็จะต้องมีหลักการเกี่ยวกับผู้มีอำนาจฟ้องหรือร้องขอให้ดำเนินคดี รวมถึงกระบวนการอื่น ๆ ไว้อยู่แล้ว นอกจากนี้ ยังได้ตั้งข้อสังเกตว่าหากมาตรา ๑๐ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ยกเว้นโดยกำหนดอำนาจหน้าที่ของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองไว้อย่างกว้าง ๆ ย่อมจะช่วยลดปัญหาการตีความไปได้มาก เช่น เขียนในทำนองที่ว่าให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีที่รัฐธรรมนูญหรือกฎหมายอื่นกำหนดไว้ ซึ่งหลักการนี้ก็มีการใช้อยู่แล้วในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่งหรือประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา ที่ไม่จำเป็นต้องบัญญัติว่าศาลแพ่งหรือศาลอาญามีอำนาจพิจารณาพิพากษาคดีได้บ้าง

ผลการพิจารณา

ตามที่ที่ประชุมได้เคยมีมติให้แก้ไขเพิ่มเติมความในมาตรา ๑๐ (๑) และ (๔) ไว้ นั้น ในการนี้ ที่ประชุมเห็นควรให้คงมาตรา ๑๐ ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข

ลำดับต่อมา นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้ขออภิปรายเพื่อตั้งประเด็นไว้เมื่อที่ประชุมพิจารณาถึงหมวด ๕ การดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งจะมีประเด็นเชื่อมโยงกับมาตรา ๑๐ (๔) กล่าวคือ จะมีการนำเสนอในเรื่องการแยกคดีส่วนอาญาออกจากคดีปกครอง เนื่องจากคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินนั้นโดยแท้จริงแล้วเป็นเรื่องทางปกครองหรือมาตรการทางปกครองที่มีเจตนารมณ์ให้เพิกถอนสิทธิทางการเมืองเพื่อไม่ให้ผู้นั้นดำรงตำแหน่งทางการเมืองได้อีกต่อไป แต่การนำ

คดีทางปกครองมารวมกับการดำเนินคดีอาญาเช่นนี้ ย่อมทำให้วัตถุประสงค์ในการดำเนินคดีทางปกครองต้องได้รับผลกระทบ เพราะมีหลายกรณีที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องขอดำเนินคดี โดยไม่ได้มีการแจ้งข้อกล่าวหาให้กับผู้ต้องหาได้ทราบ และเมื่อมีการนำคดีมาสู่ศาล ศาลก็จำหน่ายคดีออกจากสารบบความ เพราะถือว่ามีคำขอส่วนอาญามาในฟ้องโดยไม่ปรากฏตัวจำเลยต่อศาล

๓.๒ พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... เรียงตามลำดับมาตรา ต่อจากการประชุมครั้งที่ผ่านมา

๓.๒.๑ พิจารณามาตรา ๒๓

มาตรา ๒๓ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยผู้ที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยกำหนดให้ผู้ที่มีอำนาจฟ้องคดีอาญาได้แก่ (๑) อัยการสูงสุด (๒) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด ซึ่งที่ประชุมพิจารณาแล้วมีประเด็นการพิจารณา ดังนี้

(๑) นายวินัย ดำรงค์มงคลกุล กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้ตั้งข้อซักถามว่า ตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๒ มาตรา ๒๓ (๒) มีถ้อยคำว่า “(๒) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการปฏิบัติการตามมาตรา ๑๑” ซึ่งหมายความว่า กฎหมายเดิมได้กำหนดเงื่อนไขในการฟ้องคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ให้ต้องปฏิบัติตามมาตรา ๑๑ เสียก่อน ซึ่งก็คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีอำนาจฟ้องคดีได้เมื่ออัยการสูงสุดและคณะกรรมการ ป.ป.ช. ไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินคดีได้ โดยในลำดับแรกคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดเป็นผู้ฟ้อง หากอัยการสูงสุดพบข้อไม่สมบูรณ์ของสำนวนการไต่สวน และมีการตั้งคณะทำงานร่วมกันแล้วก็ยังไม่อาจหาข้อยุติได้ จึงให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจยื่นฟ้องคดีเอง แต่การที่มาตรา ๒๓ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ไม่ได้มีการกำหนดเงื่อนไขดังกล่าวไว้ ทำให้แปลความได้ว่า ผู้มีอำนาจฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีทั้งกรณีตาม (๑) และ (๒) โดยคณะกรรมการ ป.ป.ช. อาจเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดฟ้องคดีให้ก็ได้ หรือจะเลือกฟ้องคดีเองก็ได้ตั้งแต่แรก ซึ่งหลักการเช่นนี้ไม่น่าจะเหมาะสม โดยควรกำหนดให้การฟ้องคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต้องผ่านเงื่อนไขการเสนอเรื่องให้อัยการสูงสุดเสียก่อน จึงเสนอขอให้เพิ่มถ้อยคำว่า “(๒) คณะกรรมการ ป.ป.ช. ในกรณีที่ ไม่อาจหาข้อยุติเกี่ยวกับการดำเนินคดี ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์ที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด”

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตว่า การที่ไม่มีถ้อยคำว่า “ทั้งนี้ ตามมาตรา ...” ก็เนื่องจากว่าควรนำสาระสำคัญในเรื่องนี้ไปบัญญัติไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต

พ.ศ. .... ซึ่งอยู่ระหว่างการยกร่าง แต่การเพิ่มเติมด้วยคำดังเช่นที่นายวินัย ดำรงค์มงคลกุล กรรมการธิการ วิสามัญและที่ปรึกษา เสนอนั้น อาจตกไปประเด็นหนึ่ง คือ กรณีการยื่นบัญชีทรัพย์สินและหนี้สิน เนื่องจากการดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจยื่นคำร้องได้เองต่อศาล โดยไม่ต้องผ่านอัยการสูงสุด ประกอบกับในคำร้องที่ยื่นต่อศาลของ คณะกรรมการ ป.ป.ช. นี้ จะมีคำขอให้ลงโทษทางอาญาแก่จำเลยมาด้วย ซึ่งการพิจารณาในส่วนนี้ก็ต้อง ถือว่าเป็นการดำเนินคดีอาญา

นายวินัย ดำรงค์มงคลกุล กรรมการธิการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้แสดงความเห็นว่า หากเขียนรองรับไว้ในมาตรา ๒๓ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เสียเลยก็ย่อมจะเป็นการดี เพื่อที่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... จะได้บัญญัติให้สอดคล้องกัน

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า เนื่องจากการดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินมีคำขอ ท้ายฟ้องขอให้ลงโทษทางอาญามาด้วย และเมื่อเป็นโทษทางอาญาก็ต้องใช้มาตรา ๒๓ พิจารณาว่าผู้ใดมี อำนาจฟ้องคดีอาญาตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ ผลก็คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไม่มี อำนาจฟ้องอาญากรณีมีการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน เนื่องจากต้องไปปฏิบัติตาม เงื่อนไขที่กำหนดว่าต้องหาข้อยุติร่วมกันให้ได้เสียก่อน แต่หากประสงค์จะต้องการให้เพิ่มเนื้อความ ดังกล่าวก็อาจต้องเพิ่มอนุมาตราใหม่ขึ้นอีกอนุมาตราหนึ่ง เพื่อรองรับการดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชี แสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน แต่โดยแท้จริงแล้วความใน (๒) ก็มีความหมายครอบคลุมการฟ้องคดี ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ทั้งหมดอยู่แล้ว เพียงแต่ต้องนำไปกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ....

นางชีนุสมน นิวาทวงษ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ในชั้นการ พิจารณาของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า กระบวนการหาข้อยุติในการดำเนินคดีนี้เป็น กระบวนการก่อนฟ้องคดีต่อศาล เป็นเรื่องระหว่างอัยการสูงสุดกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะต้อง ดำเนินการ แต่ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้เป็นกฎหมายที่กำหนดวิธีพิจารณาคดีของศาล ดังนั้น กระบวนการก่อนวิธีพิจารณาคดีของศาลก็ควรนำไปกำหนดไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... จะเหมาะสมกว่า โดยผลทางกฎหมาย ก็คือ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะมีอำนาจฟ้องคดีหรือไม่และในเรื่องใด ให้เป็นไปตามที่กฎหมายประกอบ รัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด

ศรีชัย

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ข้อเสนอของนายวินัย ดำรงค์มงคลกุล กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ไม่ได้ขัดหรือแย้งกับแนวคิดของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญ เพราะประเด็นหลักที่มีการถกเถียงอภิปรายกันคือ ควรให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจฟ้องคดีเองได้หรือไม่ ซึ่งความเห็นบางส่วนถึงขนาดไม่ให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ฟ้องคดีเอง ส่วนความเห็นที่เสนอก็คือ ในลำดับแรกคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะฟ้องคดีเองไม่ได้ แต่ต้องดำเนินการเสนอความเห็นไปยังอัยการสูงสุดก่อน ให้อัยการสูงสุดเป็นผู้รับผิดชอบในเบื้องต้นเสียก่อน แต่ก็มีข้อพิจารณาว่า หากเป็นคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งมีคดีอาญาพ่วงมาด้วยเช่นนี้จะทำอย่างไร เพราะเดิมคณะกรรมการ ป.ป.ช. ยื่นคำร้องประเภทนี้ได้เองโดยไม่ต้องผ่านอัยการสูงสุด

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า การเพิ่มถ้อยคำดังกล่าวไว้อาจทำให้เกิดปัญหาโดยเฉพาะกับคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน ซึ่งอาจต้องไปพิจารณาประกอบกับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... โดยในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญดังกล่าวอาจต้องเขียนรวมประเภทของการดำเนินคดีว่าให้ดำเนินการผ่านทางช่องทางของอัยการสูงสุดทุกประเภท

นายวินัย ดำรงค์มงคลกุล กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้แสดงความเห็นว่า โดยหลักการแล้วควรส่งเรื่องให้อัยการสูงสุดพิจารณาก่อน แต่ไม่ได้ตัดอำนาจคณะกรรมการ ป.ป.ช. หากอัยการสูงสุดกับคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีความเห็นไม่ตรงกัน เช่นนี้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็สามารถนำคดีไปฟ้องเองได้

นายธรรมนุญ เรืองดิษฐ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ในทางปฏิบัติที่ผ่านมาการดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินหรือหนี้สินไม่มีปัญหาอุปสรรคการดำเนินการเป็นไปด้วยความรวดเร็ว แต่หากกำหนดให้ต้องเสนอเรื่องไปให้อัยการสูงสุดพิจารณาก่อน และหาข้อยุติร่วมกันการดำเนินการเพื่อหยุดยั้งผู้กระทำความผิดก็อาจต้องล่าช้าออกไป

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า เจตนารมณ์ของคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญไม่ได้ประสงค์จะให้อัยการสูงสุด กับคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจฟ้องคดีในลักษณะที่ต่างองค์กรต่างมีอำนาจ โดยหากเป็นการดำเนินคดีอาญาการที่คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะฟ้องคดีอย่างไรเสียก็ต้องผ่านการกลั่นกรองจากอัยการสูงสุด ซึ่งในประเด็นนี้อาจตั้งเป็นข้อสังเกตท้ายรายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ตามข้อห่วงกังวลของนายวินัย ดำรงค์มงคลกุล กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษาได้ว่า ในร่างพระราชบัญญัติ

ประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ควรคำนึงถึงการกำหนดขั้นตอนการฟ้องคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ควรต้องกำหนดให้มีการเสนอเรื่องไปยังอัยการสูงสุดด้วย

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ประเด็นที่ที่ประชุมได้หยิบยกขึ้นอภิปรายมีความเกี่ยวข้องกับข้อสังเกตที่ได้เสนอไว้เมื่อคราวพิจารณาบทพจนมาตรา ๑๐ กล่าวคือ คดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สิน โดยหลักแล้วมีวัตถุประสงค์เพื่อดำเนินการทางปกครอง เช่น เรื่องการตัดสิทธิทางการเมือง แต่ด้วยพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. ๒๕๕๒ ได้กำหนดให้การแจ้งใจยื่นบัญชีเท็จหรือปกปิดข้อเท็จจริงมีโทษทางอาญาด้วย ซึ่งโดยสภาพแล้วเหมือนฐานความผิดแจ้งความเท็จต่อเจ้าพนักงาน โดยรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ กำหนดให้คดีจำพวกนี้อยู่ในอำนาจศาลรัฐธรรมนูญ ซึ่งในขณะนั้นศาลรัฐธรรมนูญก็วินิจฉัยเฉพาะการดำเนินการในการตัดสิทธิทางการเมืองแต่เพียงอย่างเดียว และเมื่อศาลรัฐธรรมนูญมีคำวินิจฉัยเป็นอย่างใดแล้ว คณะกรรมการ ป.ป.ช. ก็จะไปแจ้งความเพื่อดำเนินคดีอาญากับผู้กระทำผิดเหมือนอย่างคดีอาญาทั่วไปต่อเจ้าพนักงานตำรวจ แต่หลังจากมีรัฐธรรมนูญแห่งราชอาณาจักรไทย พุทธศักราช ๒๕๕๐ รัฐธรรมนูญได้กำหนดให้คดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินให้เป็นอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง และมีการนำคดีส่วนอาญามาด้วย ซึ่งแท้จริงแล้วคดีส่วนอาญาไม่ควรมากำหนดให้เป็นอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง เพราะวัตถุประสงค์ในการดำเนินคดีมีความแตกต่างกัน และในทางปฏิบัติก็ไม่มีการแจ้งข้อกล่าวหาต่อผู้ต้องหา รวมถึงยังเป็นอุปสรรคต่อการดำเนินคดีเกี่ยวกับการยื่นบัญชีแสดงรายการทรัพย์สินและหนี้สินอีกด้วย นอกจากนี้ เมื่อพิจารณาจากร่างที่ศาลยุติธรรมเสนอมา มีการกำหนดให้แยกคดีอาญาออกเป็นคดีต่างหากได้ตามมาตรา ๕๘ อาจจะทำให้กระบวนการพิจารณาต้องประสบปัญหามากขึ้น เพราะเมื่อต่อมาจับตัวจำเลยได้ศาลต้องแยกเป็นอีกคดีหนึ่งเพื่อดำเนินคดีอาญา และเป็นคดีอาญาที่มีอัตราโทษน้อยคือจำคุกไม่เกิน ๖ เดือน เสมือนว่าใช้ศาลฎีกาซึ่งเป็นศาลใหญ่มาพิจารณาคดีเล็กน้อย ซึ่งไม่น่าจะถูกต้อง

(๒) พลโท อำพน ชูประทุม รองประธานคณะกรรมการการวิสามัญ คนที่สาม ได้ตั้งข้อซักถามว่า คำว่า “ทั้งนี้ ตามหลักเกณฑ์และเงื่อนไขที่กฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริตกำหนด” มีความจำเป็นต้องบัญญัติไว้หรือไม่ เนื่องจากการเขียนถ้อยคำดังกล่าวไว้ อาจทำให้มีความหมายคลุมเครือหรือไม่

นายอธิคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า หากไม่มีคำว่า “ทั้งนี้ ตาม...กำหนด” ข้างต้น อาจทำให้เกิดปัญหาการตีความได้ว่า ทั้งอัยการสูงสุด และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่างมีอำนาจฟ้องเป็นอิสระจากกัน โดยสำหรับข้อกังวลในเรื่องอำนาจฟ้องที่เกรง

ว่าจะไม่เป็นไปตามลำดับขั้นตอนนั้น เมื่อผู้แทนจากคณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญได้ยืนยันแล้วว่า ไม่ได้มีแนวคิดที่จะให้คณะกรรมการ ป.ป.ช. ฟ้องคดีได้เองโดยไม่ผ่านอัยการสูงสุด ก็คงไม่มีปัญหาแต่อย่างใด

นายเข้มชัย ชุตินวงศ์ กรรมการธิการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า การไม่เขียนถ้อยคำว่า “ทั้งนี้ ตาม...กำหนด” อาจทำให้แปลความได้ว่าทั้งอัยการสูงสุด และคณะกรรมการ ป.ป.ช. ต่างมีอำนาจฟ้องในลักษณะที่ต่างคนต่างฟ้องได้โดยไม่มีเงื่อนไขซึ่งไม่น่าจะถูกต้อง กรณีนี้เทียบเคียงได้กับประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญาที่บัญญัติไว้ให้ผู้มีอำนาจฟ้องคดีอาญา ได้แก่ พนักงานอัยการและผู้เสียหาย ซึ่งบุคคลทั้ง ๒ ประเภทมีอำนาจฟ้องแยกต่างหากจากกันโดยเด็ดขาด เว้นแต่ในกรณีของพนักงานอัยการในคดีความผิดต่อส่วนตัวที่ต้องมีการร้องทุกข์โดยผู้เสียหายตามระเบียบ

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้ซักถามเพิ่มเติมว่า คำว่า “ทั้งนี้ ตาม...กำหนด” ข้างต้น ขยายความเฉพาะการฟ้องคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตาม (๒) ใช่หรือไม่

นางซีนสมน นิวาทวงษ์ กรรมการธิการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า คำว่า “ทั้งนี้ ตาม...กำหนด” ข้างต้น ขยายความเฉพาะการฟ้องคดีของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ตาม (๒)

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้คงมาตรา ๒๓ ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข

๓.๒.๒ พิจารณามาตรา ๒๔

มาตรา ๒๔ เป็นบทบัญญัติที่รองรับการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำความผิดเป็นกรรมเดียว ผิดต่อกฎหมายหลายบทและบทใดบทหนึ่งอยู่ในอำนาจศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง รวมถึงกรณีที่พบว่าศาลอื่นรับฟ้องคดีในข้อหาความผิดอาญาบทอื่นจากการกระทำความผิดกรรมเดียวกับการกระทำความผิดตามที่มีการยื่นฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยที่ประชุมพิจารณาแล้วมีประเด็นการพิจารณาว่า มาตรา ๒๔ กำหนดบทรองรับไว้เฉพาะการกระทำความผิดกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบท แต่ไม่ได้กำหนดบทรองรับสำหรับการกระทำความผิดหลายกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดกรรมเดียวกับการกระทำความผิดตามที่มีการยื่นฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

นายอนุรักษ์ สง่าอารีกุล รองเลขาธิการคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า เนื่องจากในทางข้อเท็จจริงจะมีคดีบางคดีที่เป็นกรกระทำผิดเป็นกรรมอื่นต่างหากจากการกระทำความผิดกรรมที่เป็นความผิดตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ แต่มีความเกี่ยวเนื่องกัน เช่น ในคดีก๊อปปี้ ที่นอกจากจะมีการทุจริตต่อหน้าที่แล้ว ยังมีการกระทำความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ ทำให้ขณะนั้นมีปัญหาการ

ตีความว่าศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะมีอำนาจพิจารณาความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒ หรือไม่ แต่ในคดีกล่าวยัง ไม่ได้เกิดปัญหาการโต้แย้งขึ้นเนื่องจากศาลมีคำพิพากษายกฟ้องในฐานความผิดตามพระราชบัญญัติว่าด้วยความผิดเกี่ยวกับการเสนอราคาต่อหน่วยงานของรัฐ พ.ศ. ๒๕๔๒

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต โกรธาภิการวิสามัน ได้แสดงความเห็นว่า อำนาจของศาลในการพิจารณาพิพากษาคดีย่อมขึ้นอยู่กับข้อเท็จจริงที่ผู้ฟ้องคดีได้ตั้งเรื่องหรือวางกรอบของการฟ้องคดีไว้ ซึ่งก็ไม่แน่ว่า ในการปฏิบัติงานของคณะกรรมการ ป.ป.ช. หากมีกรณีที่ได้สอบสวนไปแล้วพบว่ามีความผิดกรณีอื่นที่เกี่ยวข้องกับคดีทุจริตต่อหน้าที่ คณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการไต่สวนในกรณีอื่นนั้นด้วยหรือไม่ เช่น เดิมไต่สวนเฉพาะฐานทุจริตต่อหน้าที่ ต่อมาพบว่าผู้กระทำผิดนำเงินที่ได้มาจากการทุจริตต่อหน้าที่ไปซื้อยาเสพติดมาจำหน่าย เช่นนี้ไม่แน่ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะไต่สวนในความผิดฐานจำหน่ายยาเสพติดด้วยหรือไม่ ตามร่างมาตรา ๒๔ ที่เสนอมานี้ คือ การกระทำความผิดเดียว ผิดทั้งการปฏิบัติหน้าที่ กับเรื่องที่ไม่ใช่การปฏิบัติหน้าที่ด้วย หากได้ความว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. ดำเนินการไต่สวนในความผิดกรณีอื่นเช่นนั้นจริง ก็เป็นไปได้ที่ว่ากฎหมายประกอบรัฐธรรมนูญฉบับนี้จำเป็นต้องกำหนดบทรองรับเรื่องการกระทำผิดหลายกรรมแต่เป็นความผิดเกี่ยวเนื่องไว้ด้วย

นายธรรมบุญ เรืองดิษฐ์ โกรธาภิการวิสามัน ได้แสดงความเห็นว่า คำว่า “ความผิดเกี่ยวเนื่อง” นั้น อาจเป็นการกระทำความผิดเดียวหรือหลายกรรมก็ได้ แต่ในทางปฏิบัติคณะกรรมการ ป.ป.ช. จะดำเนินการเฉพาะความผิดกรรมเดียวแต่ผิดต่อกฎหมายหลายบท และบทหนึ่งในนั้นคือความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่ราชการ ซึ่งตามร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้จะรับเฉพาะการฟ้องคดีอาญาสำหรับการกระทำผิดอันเป็นกรรมเดียวผิดต่อกฎหมายหลายบทซึ่งจะมีขอบเขตที่แคบกว่าพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

นายวินัย ดำรงค์มงคลกุล โกรธาภิการวิสามันและที่ปรึกษา ได้แสดงความเห็นว่า คดีเกี่ยวเนื่องที่พอจะยกตัวอย่างได้ เช่น คดีทุจริตต่อหน้าที่ แต่ผู้กระทำความผิดมีการปลอมแปลงเอกสาร ซึ่งรวมทั้งเรื่องการฉ้อราษฎร์ด้วย แต่อย่างไรก็ตาม การพิจารณาในเรื่องนี้ต้องอยู่ภายใต้เกณฑ์ที่ว่าอยู่ในกรรมเดียวกัน แต่ถ้าการกระทำนั้นแยกกรรมกันต้องพิจารณาว่าอยู่ในอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ด้วยหรือไม่

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต โกรธาภิการวิสามัน ได้แสดงความเห็นว่า การที่ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองจะพิจารณาคดีความผิดกรรมเดียวหรือหลายกรรมนั้นขึ้นอยู่กับอำนาจของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ว่ามีอำนาจไต่สวนหรือไม่ ถ้าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจ ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ก็อาจต้องเขียนรองรับไว้

ทรงใจ

พลโท อำพน ชูประทุม รองประธานคณะกรรมการวิสามัญ คนที่สาม ได้แสดงความเห็นว่า หากกำหนดเรื่องการกระทำความผิดหลายกรรมในลักษณะความผิดเกี่ยวเนื่องให้อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองแล้ว มีความจำเป็นต้องพิจารณาต่อไปว่า แล้วผู้ใดจะเป็นผู้วินิจฉัยว่าคดีต้องไปขึ้นศาลใด

นายอนุรักษ์ สง่าอารีกุล รองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า

๑) หลักการตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ไม่อาจนำมาใช้กับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้ เนื่องจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ให้สิทธิผู้เสียหายฟ้องคดีเองได้ ซึ่งต่างจากหลักการของร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้

๒) หากมีกรณีความผิดเกี่ยวเนื่องหรือเกี่ยวพันเกิดขึ้นจริง ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองย่อมนำประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔ เรื่องความผิดเกี่ยวเนื่องเกี่ยวพันมาใช้ประกอบกับมาตรา ๘ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้

นายเข้มชัย ชุตินวงศ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า

๑) ประเด็นสำคัญของเรื่องนี้อยู่ที่ว่าคณะกรรมการ ป.ป.ช. มีอำนาจไต่สวนความผิดหลายกรรมแต่เป็นความผิดเกี่ยวเนื่องกับกรรมที่เป็นความผิดต่อตำแหน่งหน้าที่หรือไม่

๒) สำหรับวรรคสองนั้น เหตุผลที่ผู้ร่างเขียนรองรับเฉพาะกรณีกระทำความผิดกรรมเดียวก็คงเป็นเพราะในกรณีที่มีการกระทำอันเป็นความผิดนั้นมีทั้งข้อหาที่มีอัตราโทษหนักและอัตราโทษเบา ซึ่งหากมีการฟ้องคดีต่อศาลหลายแห่งได้ แล้วต่อมาศาลในคดีที่พิจารณาข้อหาที่มีอัตราโทษเบาตัดสินเสียก่อน คดีอาญาย่อมระงับเพราะถือว่ามีคำพิพากษาเสร็จเด็ดขาดในความผิดซึ่งได้ฟ้องไปแล้ว

๓) นายอนุรักษ์ สง่าอารีกุล รองเลขานุการคณะกรรมการวิสามัญ ได้ชี้แจงแล้วว่าสามารถนำประมวลวิธีพิจารณาความอาญา มาตรา ๒๔ มาใช้ได้ในการตีความความผิดหลายกรรม

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ประเด็นดังกล่าวข้างต้นควรนำไปตั้งไว้เป็นข้อสังเกตเกี่ยวกับอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ในการดำเนินคดีความผิดหลายกรรมที่มีความเกี่ยวเนื่องกับการกระทำความผิดกรรมเดียวกับการกระทำความผิดตามที่มีการยื่นฟ้องคดีตามพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ โดยหากจะกำหนดให้ศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองใช้ดุลพินิจรับคดีในลักษณะนี้ทุกกรรมที่เกี่ยวข้องกันไว้พิจารณา การแก้ไขเพิ่มเติมก็ต้องกระทำต่อร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยการป้องกันและปราบปรามการทุจริต พ.ศ. .... ซึ่งจะได้มีการเสนอต่อสภานิติบัญญัติแห่งชาติต่อไป โดยกำหนดให้ชัดเจนว่าอยู่ในอำนาจหน้าที่ของคณะกรรมการ ป.ป.ช. ที่จะไต่สวน

อนุรักษ์

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้คงมาตรา ๒๔ ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข แต่ให้ตั้งเป็นข้อสังเกตไว้ท้ายรายงานการพิจารณาร่างพระราชบัญญัติของคณะกรรมการธิการวิสามัญ

๓.๒.๓ พิจารณามาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้ว เห็นควรให้รอกการพิจารณามาตรา ๒๕ มาตรา ๒๖ มาตรา ๒๗ และมาตรา ๒๘ ไว้ก่อน เนื่องจากเป็นกลุ่มมาตราที่มีความสำคัญ และมีเนื้อหาเชื่อมโยงกันเกี่ยวกับเรื่อง การฟ้องคดีโดยมีตัวหรือไม่มีตัวจำเลย

๓.๒.๔. พิจารณามาตรา ๓๐

มาตรา ๓๐ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการพิจารณาคดีโดยเปิดเผย การพิจารณาเป็นการลับ และในวรรคสองเป็นเรื่องการไต่สวนพยานหลักฐานลับหลังจำเลย

ประเด็นการพิจารณา

(๑) ควรแยกเรื่องการพิจารณาเป็นการลับออกจากการไต่สวนพยานหลักฐานลับหลังจำเลยหรือไม่

ที่ประชุมพิจารณาแล้วมีความเห็นไปในแนวทางเดียวกันว่า ไม่จำเป็นต้องแยกการพิจารณาเป็นการลับออกจากการไต่สวนพยานหลักฐานลับหลัง ซึ่งเรื่องนี้เป็นหลักการทำนองเดียวกับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

(๒) นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้ตั้งข้อสังเกตและเสนอขอแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๐ วรรคสอง ดังนี้ เนื่องจากเดิมพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๒ ไม่ได้กำหนดเรื่องการพิจารณาคดีหรือการไต่สวนคดีลับหลังจำเลยไว้โดยตรง แต่ได้ไปออกเป็นข้อกำหนดเกี่ยวกับการดำเนินคดีของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๔๓ ข้อ ๑๐ โดยใช้ถ้อยคำกว้าง ๆ เพียงว่า “ศาลมีอำนาจพิจารณาและไต่สวนพยานหลักฐานลับหลังจำเลยได้” โดยในทางปฏิบัติศาลจะใช้อำนาจตามข้อ ๑๐ นี้ต่อเมื่อจำเลยมาศาลแล้วอย่างน้อยหนึ่งครั้ง เพื่อให้ศาลเชื่อว่าบุคคลที่ถูกฟ้องเป็นจำเลยจริง ทั้งนี้ก็เพื่อแก้ไขปัญหาที่เกิดขึ้น คือ จำเลยได้รับการปล่อยชั่วคราวแล้วหลบหนีไป (โดยเฉพาะคดีที่มีจำเลยหลายคน เช่น คดีหายบนดิน)

การที่มาตรา ๓๐ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ นำถ้อยคำตามพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีอาญาทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๘ วรรคสอง มาใช้

วิเศษ

โดยกำหนดเงื่อนไขไว้ ๔ อนุมาตรา จะเป็นเงื่อนไขที่ทำให้คดีล่าช้า ประกอบกับเมื่อมีการนำระบบการให้สิทธิอุทธรณ์คดีมาใช้กับร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ คดีจะยิ่งล่าช้าออกไปและเชื่อว่าจำเลยจะมีการอุทธรณ์โดยอาศัยเงื่อนไขตั้งแต่ (๑) - (๔) ของมาตรา ๓๐ วรรคสองมาเป็นเหตุอ้างว่าศาลไต่สวนพยานหลักฐานลับหลังจำเลยไม่ชอบ

ในการนี้ จึงเสนอให้ใช้หลักการเดิมโดยตัดความในวรรคสองออก และใช้ถ้อยคำใหม่ว่า “เมื่อจำเลยมาศาลแล้ว ภายหลังจากนั้นให้ศาลมีอำนาจพิจารณาและไต่สวนคดีลับหลังจำเลยได้” เพียงเท่านี้ก็ถือว่าได้ให้โอกาสแก่จำเลยในการต่อสู้คดีแล้ว หลังจากนั้นหากจำเลยไม่มาศาลในนัดใด ศาลก็สามารถพิจารณาคดีไปได้

นายอธิคม อินทุภูติ เลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า

๑) การคงความในวรรคสอง (๑) - (๔) ไว้มีข้อดีประการหนึ่ง คือ ศาลสามารถใช้เหตุหรือเงื่อนไขที่กำหนดไว้ในกฎหมายเพื่อสั่งให้มีการไต่สวนพยานหลักฐานลับหลังจำเลยได้มีใช้เพียงข้อกำหนดของประธานศาลฎีกา ซึ่งในฐานะของศาลจะอธิบายกับคู่ความและสังคมได้ง่ายกว่า

๒) แม้ว่าจะไม่เขียนความในวรรคสอง (๑) - (๔) ไว้ในร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ หากคู่ความเห็นเห็นว่าศาลไต่สวนพยานหลักฐานลับหลังจำเลยไม่ชอบ คู่ความก็มีสิทธิที่จะอุทธรณ์ได้

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า เนื่องจากมาตรา ๒๗ ที่ประชุมยังมีมติให้รอการพิจารณาไว้ก่อน ซึ่งประเด็นที่นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญเสนอมีความเชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ จึงเห็นควรให้รอการพิจารณาไว้ก่อน

นายเข้มชัย ชุตินวงศ์ กรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า การพิจารณาในเรื่องนี้มีข้อพิจารณาว่าในบางกรณีจำเลยมาศาลไม่ได้ แต่ประสงค์ที่จะมา เช่น ป่วย หรือติดกิจธุระ ซึ่งจำเลยก็จะมายื่นคำร้องขอเลื่อนคดี โดยความเห็นส่วนตัวแล้ว เห็นว่าเมื่อจำเลยประสงค์จะมาศาล ศาลควรให้โอกาสแก่จำเลยหรือไม่ แต่อย่างไรก็ตาม ในเรื่องนี้ก็พิจารณาได้อีกแง่มุมหนึ่งว่าจำเลยอาจใช้เป็นช่องว่างที่จะประวิงคดีได้เช่นกัน

นายอธิคม อินทุภูติ เลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ตามร่างมาตรา ๓๐ เดิมมีถ้อยคำว่า “เมื่อศาลเห็นเป็นการสมควร...” อยู่แล้ว ซึ่งหมายความว่า เป็นดุลพินิจศาลว่าจะให้เลื่อนคดีหรือไม่ก็ได้

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้รอการพิจารณาในมาตรา ๓๐ ไว้ก่อน เนื่องจากมีข้อเสนอของนายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ให้ตัดความในวรรคสองออก และใช้ถ้อยคำใหม่ รวมถึงมีประเด็นเชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ซึ่งที่ประชุมได้มีมติให้รอการพิจารณาไว้

๓.๒.๕ พิจารณามาตรา ๓๑

มาตรา ๓๑ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยเรื่องการกำหนดมาตรการการกรณีผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยหลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราว

ประเด็นการพิจารณา

(๑) ความเหมาะสมและความจำเป็นที่จะต้องมีบทบัญญัติมาตรา ๓๑ เกี่ยวกับการกำหนดโทษเอาผิดแก่ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลยที่หลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยตัวชั่วคราว

นายอธิคม อินทุภูติ เลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า บทบัญญัติมาตรา ๓๑ นี้ แท้จริงแล้วพบในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีค้ำมนุษย์ พ.ศ. ๒๕๕๙ และพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ และศาลยุติธรรมได้มีการเสนอให้มีการแก้ไขเพิ่มเติมในประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความอาญา กำหนดเป็นฐานความผิดในเรื่องการหลบหนีไปในระหว่างได้รับการปล่อยชั่วคราว โดยกระบวนการที่คิดขึ้นเพื่อแก้ไขปัญหาผู้ต้องหาหรือจำเลยหลบหนีประกันก็คือ การกำหนดให้การหลบหนีประกันมีความผิดและต้องได้รับโทษ เช่นเดียวกับอีกหลาย ๆ ประเทศที่ได้นำหลักการเรื่องนี้ไปใช้เช่นกัน

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า

๑) บทบัญญัติทำนองนี้แท้จริงแล้ว คือ กฎหมายสารบัญญัติที่นำมาบัญญัติไว้ในกฎหมายวิธีสบัญญัติ ซึ่งไม่ควรนำมาบัญญัติไว้ แต่ควรนำไปกำหนดไว้ในประมวลกฎหมายอาญาจะเหมาะสมกว่า นอกจากนี้ มาตรการที่กำหนดเพิ่มขึ้นนี้ยังเป็นภาระต่อตัวผู้ต้องหาหรือจำเลย ซึ่งหากหลบหนีไปต้องถูกริบทรัพย์สินที่วางเป็นหลักประกันอยู่แล้ว ประกอบกับกฎหมายว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองเป็นกฎหมายที่กำหนดแนวปฏิบัติในการดำเนินคดีให้แก่ศาล

๒) หากมีคดีเกิดขึ้น ก็ไม่น่าจะใช่คดีที่อยู่ในอำนาจของศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง โดยต้องมีผู้ไปแจ้งความต่อเจ้าพนักงานตำรวจเพื่อให้ดำเนินคดีฐานหลบหนีโดยอาศัยอำนาจตามมาตรา ๓๑

นายเข้มชัย ชุตินวงศ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า โดยหลักแล้วเห็นพ้องด้วยกับนายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ซึ่งหากจะบัญญัติให้อยู่ในกฎหมายวิธีสบัญญัติก็ต้องบัญญัติมาตรการในลักษณะเดียวกับการละเมิดอำนาจศาล เพื่อที่หากมีการหลบหนีศาลจะสามารถลงโทษผู้หลบหนีได้ทันที

นายไพโรจน์ โปเล็ม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้แสดงความเห็นว่า เนื่องจากมาตรา ๓๑ เกี่ยวกับการกำหนดบทลงโทษผู้หลบหนีประกันนั้น ได้มีกฎหมายออกไปเป็นบรรทัดฐานไว้ก่อนแล้ว คือ พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ดังนั้น หากในกฎหมายฉบับอื่นมีการบัญญัติความผิดไว้แล้ว ซึ่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ก็มีหลักการในการป้องกันและปราบปรามการทุจริตเช่นกัน เหตุใดจึงไม่มีการกำหนดไว้

นายวินัย ดำรงค์มงคลกุล กรรมการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้แสดงความเห็นว่า ควรคงมาตรา ๓๑ ไว้ มิเช่นนั้นแล้วอาจจะแย้งกับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ซึ่งกฎหมายทั้ง ๒ ฉบับนี้ควรเป็นไปในแนวทางเดียวกัน สำหรับประเด็นที่ว่า การดำเนินคดีความผิดฐานนี้มีขั้นตอนกระบวนการอย่างไรนั้น เข้าใจว่าคงเป็นการแจ้งความ มีการสอบสวน และพนักงานอัยการเป็นผู้ฟ้องคดี โดยสำนักงานศาลยุติธรรมคงเป็นผู้ร้องทุกข์กล่าวโทษ

ศาสตราจารย์พิเศษทศศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า หากการคงไว้ไม่เสียหายและเป็นไปตามแนวทางเดียวกันกับพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ก็ควรคงไว้ตามร่างเดิม ซึ่งกระบวนการก็คงต้องมีการแจ้งความดำเนินคดีโดยผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรม มีการสอบสวน และดำเนินคดี

ผลการพิจารณา

เห็นควรให้คงมาตรา ๓๑ ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข

(๒) การใช้ถ้อยคำ โดยในบางแห่งมีการใช้คำว่า “ผู้ถูกกล่าวหา” แต่ในบางแห่งใช้คำว่า “จำเลย” และในบางแห่งใช้คำว่า “ผู้ถูกกล่าวหาหรือจำเลย”

ศาสตราจารย์พิเศษทศศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า เมื่อตรวจสอบการใช้ถ้อยคำในเบื้องต้นมีการใช้ถ้อยคำเหมือนกับมาตรา ๑๔ แห่งพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า สถานะของคู่ความในคดีอาญาผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมืองมี ๓ ลักษณะ คือ จำเลย ผู้ถูกกล่าวหา (ซึ่งคู่ความในคดีประเภทนี้ไม่มีเรื่องการปล่อยชั่วคราว) และผู้ถูกร้อง แต่มีการใช้ถ้อยคำว่า “ผู้ถูกกล่าวหา” ไว้ด้วย เช่นนี้อาจทำให้ถ้อยคำดังกล่าวไม่มีที่ใช้

นายอติคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า เรื่องนี้เป็นกรณีที่หลบหนีไปในระหว่างการพิจารณาของศาล ซึ่งก็ขึ้นอยู่กับว่าหลบหนีไปขณะที่ตัวอยู่ในสถานะใด

นายธรรมบุญ เรื่องดิษฐ์ กรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นเพิ่มเติมว่า ร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้มีการให้อำนาจในการออกหมายจับก่อนฟ้องคดีได้ ซึ่งในขณะนั้นผู้ถูกออกหมายจับยังอยู่ในฐานะเป็นผู้ถูกกล่าวหา

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้คงมาตรา ๓๑ ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข

๓.๒.๖ พิจารณามาตรา ๓๒

มติที่ประชุม

ที่ประชุมเห็นควรให้รอกการพิจารณามาตรา ๓๒ ไว้ก่อน เนื่องจากมีประเด็นเชื่อมโยงกับมาตรา ๒๗ ซึ่งที่ประชุมได้มีมติให้รอกการพิจารณาไว้

๓.๒.๗ พิจารณามาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔

มาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ เป็นกลุ่มมาตราที่ว่าด้วยเรื่องการยื่นบัญชีระบุงพยาน และกระบวนการพิจารณาในวันตรวจพยานหลักฐาน ซึ่งในประเด็นกลุ่มมาตราเหล่านี้ นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้เสนอให้ใช้กระบวนการกำหนดวันนัดพร้อมเพื่อพิจารณาพยานหลักฐานที่จะไต่สวน ซึ่งหากที่ประชุมเห็นชอบด้วยก็ต้องมีการแก้ไขเพิ่มเติมมาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔

มติที่ประชุม

เห็นควรให้รอกการพิจารณามาตรา ๓๓ และมาตรา ๓๔ ไว้ก่อน

๓.๒.๘ พิจารณามาตรา ๓๕

มาตรา ๓๕ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยเรื่องให้องค์คณะผู้พิพากษากำหนดวันเริ่มไต่สวนโดยให้แจ้งกำหนดวันเริ่มไต่สวนพยานหลักฐานให้โจทก์และจำเลยทราบล่วงหน้าไม่น้อยกว่า ๗ วัน

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้คงมาตรา ๓๕ ไว้ตามร่างเดิมโดยไม่มีการแก้ไข

อติภู

๓.๒.๙ พิจารณามาตรา ๓๖

มาตรา ๓๖ เป็นบทบัญญัติว่าด้วยเรื่องการไต่สวนพยานบุคคล ในเรื่องการถามพยานของศาล การแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริง และการถามพยานด้วยคำถามนำ

ประเด็นการพิจารณา

นายวินัย ดำรงค์มงคลกุล กรรมการการวิสามัญและที่ปรึกษา ได้ตั้งข้อซักถามว่า มาตรา ๓๖ ตามร่างเดิม กำหนดให้เฉพาะศาลเท่านั้นที่ใช้คำถามนำได้ และถ้อยในตอนที่ท้ายของวรรคหนึ่งก็ไม่ครอบคลุมหรือแปลความได้ว่าคู่ความจะใช้คำถามนำได้ กรณีเป็นการแตกต่างจากพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ มาตรา ๒๕ ที่ไม่ได้จำกัดห้ามคู่ความใช้คำถามนำ โดยทั้งศาลและคู่ความสามารถใช้คำถามนำได้

นางชิ้นสมน นิเวทวงษ์ กรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า การที่คณะกรรมการร่างรัฐธรรมนูญเห็นว่า ไม่ควรให้คู่ความใช้คำถามนำในกรณีไต่สวนพยานบุคคลได้ก็เนื่องจากการใช้คำถามนำควรให้เป็นเรื่องของศาลเท่านั้น

นายเข้มชัย ชุตินวงศ์ กรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า การให้สิทธิในการถามนำควรให้คู่ความถามนำได้ด้วย มิใช่ให้เฉพาะศาลเท่านั้น

ศาสตราจารย์อุดม รัฐอมฤต กรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความคิดเห็นว่า ไม่ขัดข้องหากจะแก้ไขเพิ่มเติมให้คู่ความใช้คำถามนำได้ด้วย เพราะในการดำเนินคดีจะมีผู้พิพากษาที่เป็นองค์คณะคอยควบคุมดูแลเรื่องการใช้คำถามอยู่แล้ว

มติที่ประชุมมาตรา ๓๖มีการแก้ไข

“มาตรา ๓๖ ในการไต่สวนพยานบุคคล ไม่ว่าจะพยานที่คู่ความฝ่ายใดอ้าง หรือที่ศาลเรียกมาเอง ให้องค์คณะผู้พิพากษาสอบถามพยานบุคคลเอง โดยการแจ้งให้พยานทราบประเด็นและข้อเท็จจริงที่จะไต่สวน แล้วให้พยานเบิกความในข้อนั้นโดยวิธีแถลงด้วยตนเองหรือตอบคำถามศาล ศาลอาจถามพยานเกี่ยวกับข้อเท็จจริงใด ๆ ที่เกี่ยวเนื่องกับคดีแม้จะไม่มีคู่ความฝ่ายใดยกขึ้นอ้างก็ตาม แล้วจึงอนุญาตให้คู่ความถามพยานเพิ่มเติม

การถามพยานของศาลตามวรรคหนึ่ง จะใช้คำถามนำก็ได้

หลังจากคู่ความถามพยานตามวรรคหนึ่งแล้ว ห้ามมิให้คู่ความฝ่ายใดถามพยานอีก เว้นแต่จะได้รับอนุญาตจากศาล”

สมชัย

๓.๒.๑๐ พิจารณามาตรา ๓๗**มติที่ประชุม**

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้คงมาตรา ๓๗ ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข

๓.๒.๑๑ พิจารณามาตรา ๓๘

มาตรา ๓๘ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยการที่ศาลขอให้ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมาให้ความเห็นเพื่อประกอบการพิจารณาพิพากษาคดี

ประเด็นการพิจารณา

สถานะของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลเชิญมาให้ความเห็น ว่ามีสถานะเป็นเช่นไร เนื่องจากหากไม่ใช่สถานะพยานแล้วจะมีประเด็นต่อเนื่องว่า ถ้อยคำหรือความเห็นที่ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้ให้ต่อศาลจะรับฟังเป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่

นายอนุรักษ์ สง่าอารีกุล รองเลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า การที่สถานะของผู้ทรงคุณวุฒิและผู้เชี่ยวชาญเหล่านี้มิใช่พยานบุคคล มิใช่พยานผู้เชี่ยวชาญ จึงมีประเด็นปัญหาว่าศาลจะนำความเห็นของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญมารับฟังเป็นพยานหลักฐานได้หรือไม่ นอกจากนี้ ในองค์คณะผู้พิพากษาต้องถือว่าผู้พิพากษาเป็นผู้ที่มีความรู้หรือทรงคุณวุฒิมากที่สุด หากจะเปิดช่องให้มีการปรึกษาในเรื่องใด ๆ ก็ตาม จะอยู่ในลักษณะของการให้ความเห็นในทางตำราเสียมากกว่า

นายอริคม อินทุฤติ เลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ความหมายหรือสถานะของผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในกรณีนี้ แตกต่างจากพยานบุคคล เพราะพยานบุคคล คือ คนที่รู้เห็นเหตุการณ์ ส่วนผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญในกรณีนี้ หมายถึง ผู้ที่มีความรู้ในเรื่องนั้นในทางวิชาการหรือในทางประสบการณ์ที่มีความจำเป็นแก่คดี ซึ่งในเรื่องนี้ก็เป็นหลักการที่ปรากฏในพระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙

นายเข้มชัย ชุตินวงศ์ กรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า เครื่องมือในการวินิจฉัยข้อเท็จจริงในระบบพยานหลักฐานของไทย ไม่ว่าจะเป็นระบบไต่สวนหรือระบบกล่าวหา คือพยานหลักฐาน โดยพยานหลักฐานต่าง ๆ ต้องผ่านระบบตรวจสอบความน่าเชื่อถือ เช่น การถามค้าน การนำสืบทำลายน้ำหนัก และศาลก็มีความผูกพันที่ต้องรับไว้พิจารณาหากเป็นพยานที่เข้ามาสู่สำนวนคดีโดยชอบ แต่บุคคลอื่นที่ไม่ใช่พยานแม้จะเข้ามาในคดี โดยหลักแล้วศาลไม่มีความผูกพัน

อนุรักษ์

ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ผู้ทรงคุณวุฒิหรือผู้เชี่ยวชาญที่ศาลขอให้มาให้ความเห็นได้นั้นเป็นระบบ Amicus Curiae (ภาษาอังกฤษแปลว่า Friend of Court) ซึ่งไม่ใช่ระบบในกฎหมายไทย แต่อย่างไรก็ตาม ระบบนี้พระราชบัญญัติวิธีพิจารณาคดีทุจริตและประพฤติมิชอบ พ.ศ. ๒๕๕๙ ก็ได้มีการนำมาใช้ และบุคคลเหล่านี้ยังได้รับการคุ้มครองป้องกันมิให้ถูกฟ้องคดีอันเกิดจากถ้อยคำที่ได้ให้การมากกว่าพยานทั่วไป

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้คงมาตรา ๓๘ ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข

๓.๒.๑๒ พิจารณามาตรา ๓๙

มาตรา ๓๙ เป็นบทบัญญัติที่ว่าด้วยกระบวนการภายหลังจากไต่สวนพยานหลักฐานเสร็จสิ้น การแถลงปิดคดี และการมีคำพิพากษาและการอ่านคำพิพากษา

ประเด็นการพิจารณา

(๑) ระยะเวลาตามร่างเดิมที่กำหนดให้องค์คณะผู้พิพากษามีคำพิพากษาและให้อ่านคำพิพากษาในศาลโดยเปิดเผยภายใน ๗ วัน นับแต่วันที่เสร็จการพิจารณา เหมาะสมและเป็นไปได้ในทางปฏิบัติหรือไม่

นายอธิคม อินทุภูติ เลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า ระยะเวลาที่กำหนดไว้ ๗ วัน ย่อมไม่อาจดำเนินการได้ทันในทางข้อเท็จจริง เพียงแต่กำหนดเวลา ๗ วัน ผู้ร่างก็คงเทียบเคียงโดยยึดหลักจากระยะเวลาเวลาทำคำพิพากษาในคดีอาญาที่กำหนดให้ทำคำพิพากษาให้แล้วเสร็จภายใน ๓ วัน ซึ่งหากจะกำหนดให้สอดคล้องกับความเป็นจริงก็น่าจะกระทำได้

นายอนุรักษ์ สง่าอารีย์กุล รองเลขานุการคณะกรรมการการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า การแก้ไขเพิ่มเติมจำนวนวันอาจกำหนดเป็น ๓๐ วัน หรือ ๔๕ วัน แล้วแต่เหตุผลความจำเป็น ซึ่งเมื่อกำหนดไว้เช่นนี้แล้ว ก็อาจไม่จำเป็นต้องกำหนดเวลาสำหรับการเลื่อนการอ่านคำพิพากษาก็ได้ เพราะเมื่อนับระยะเวลาครบถ้วนแล้ว (กรณีกำหนดไว้ ๓๐ วัน) ยังมากเสียกว่ากำหนดเวลาตามร่างเดิม การแก้ไขเพิ่มเติมให้สอดคล้องกับความเป็นจริงในเรื่องนี้มีผลดีอีกประการหนึ่ง นอกเหนือจากเรื่องการสอดคล้องกับทางปฏิบัติแล้ว คือ ยังทำให้คู่ความเกิดความเชื่อมั่นว่าศาลได้นำคำแถลงปิดคดีของคู่ความไปประกอบการพิจารณาอย่างถี่ถ้วน ไม่ขัดกับความเป็นจริงอีกด้วย

ก้องชัย

(๒) ความเป็นไปได้ที่จะกำหนดให้ศาลอ่านคำพิพากษาเฉพาะส่วนที่เป็นการพิเคราะห์ และส่วนผลของคำพิพากษา โดยไม่ต้องอ่านถ้อยคำทั้งหมดที่ปรากฏในคำพิพากษา

นายไพโรจน์ โปเล็ม ผู้ช่วยผู้พิพากษาศาลฎีกา ได้เสนอความเห็นว่าการอ่านคำพิพากษาทั้งหมดในคดีในบางคดีนั้น มีเนื้อหาที่ยาวมาก ดังนั้น จึงขอเสนอให้ศาลอ่านคำพิพากษาเฉพาะในส่วนที่ศาลพิเคราะห์ข้อเท็จจริงและในส่วนเหตุผลและคำวินิจฉัยเท่านั้น ซึ่งจะทำให้การอ่านคำพิพากษามีความกระชับมากยิ่งขึ้น ซึ่งก็เป็นสิ่งที่เคยดำเนินการมาแล้วตามระเบียบที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาว่าด้วยหลักเกณฑ์การอุทธรณ์คำพิพากษาศาลฎีกาแผนกคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ๒๕๕๑ ข้อ ๑๓ วรรคสาม ที่บัญญัติว่า "...โดยให้องค์คณะไต่สวนเป็นผู้แจ้งหรืออ่านผลของมติที่ประชุมใหญ่ศาลฎีกาให้คู่ความทราบ ส่วนรายละเอียดของมติที่ประชุมใหญ่ของศาลฎีกาให้ดำเนินการจัดทำเป็นคำพิพากษาหรือคำสั่งในภายหลัง..." โดยผลของข้อกำหนดนี้ทำให้ศาลสามารถแจ้งมติโดยย่อให้แก่คู่ความทราบบ้างก็เพียงพอแล้ว

นายอธิคม อินทุภูติ เลขาธิการคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่าหลักเกณฑ์ตามข้อกำหนดในเรื่องดังกล่าวคงไม่อาจนำมาใช้กับกรณีนี้ได้ เนื่องจากกรณีนี้เป็นเรื่องที่มีความจำเป็นไม่รู้ว่ามติที่ประชุมใหญ่ว่าจะว่าอย่างไร และยังสัมพันธ์กับเรื่องการออกหมายจำคุกคดีถึงที่สุดที่จะต้องออกหมายจำคุก โดยไม่อาจรอคำพิพากษาลบข้อแก้ต่าง นอกจากนี้ ในทางปฏิบัติศาลอาจตกลงกับคู่ความได้ว่าจะให้อ่านเฉพาะส่วนพิเคราะห์และผลก็ได้ จึงไม่ควรแก้ไขเพิ่มเติมตามที่เสนอ

ศาสตราจารย์พิเศษทศศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการวิสามัญ ได้แสดงความเห็นว่า หากต่อไปมีความจำเป็นต้องให้องค์คณะผู้พิพากษาอ่านเฉพาะส่วนพิเคราะห์เหตุผลและส่วนผลของคำพิพากษา สำนักงานศาลยุติธรรมสามารถไปออกข้อกำหนดของประธานศาลฎีกาตามมาตรา ๘ แห่งร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญนี้ได้

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้รอการพิจารณามาตรา ๓๙ ไว้ โดยมอบหมายให้ผู้แทนสำนักงานศาลยุติธรรมไปพิจารณาปรับปรุงจำนวนวันในการทำคำพิพากษาให้เหมาะสมกับข้อเท็จจริงและนำเสนอต่อที่ประชุมในโอกาสต่อไป

๓.๒.๑๓ พิจารณามาตรา ๔๐

มติที่ประชุม

ที่ประชุมพิจารณาแล้วเห็นควรให้คงมาตรา ๔๐ ไว้ตามร่างเดิม โดยไม่มีการแก้ไข

ไพโรจน์

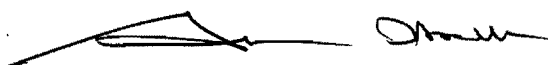
ระเบียบวาระที่ ๔ เรื่องอื่น ๆ

เมื่อได้เวลาพอสมควรแล้ว ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ ได้กล่าวขอบคุณผู้เข้าร่วมประชุมทุกท่านและกล่าวปิดประชุม โดยนัดประชุมครั้งถัดไปในวันจันทร์ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๐ เวลา ๑๓.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๑๐ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒ และวันพุธที่ ๒๑ มิถุนายน ๒๕๖๐ เวลา ๐๙.๐๐ นาฬิกา ณ ห้องประชุมคณะกรรมการ หมายเลข ๓๐๖ ชั้น ๓ อาคารรัฐสภา ๒

เลิกประชุมเวลา ๑๖.๑๕ นาฬิกา

นายณัฐชัย เปรมประเสริฐ ผู้ช่วยเลขานุการฯ ผู้จัดทำบันทึก
นายธณัฐ แสนแก้ว ผู้บังคับบัญชากลุ่มงาน
คณะกรรมการธิการวิสามัญ ๖ ตรวจ/ทาน
ฝ่ายเลขานุการคณะกรรมการธิการวิสามัญ

คณะกรรมการธิการวิสามัญพิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. .... สภานิติบัญญัติแห่งชาติ ได้รับรองบันทึกการประชุมครั้งที่ ๔/๒๕๖๐ วันพุธที่ ๑๔ มิถุนายน ๒๕๖๐ ในการประชุมครั้งที่ ๕/๒๕๖๐ วันจันทร์ที่ ๑๙ มิถุนายน ๒๕๖๐

(ศาสตราจารย์พิเศษภัทรศักดิ์ วรรณแสง)

ประธานคณะกรรมการธิการวิสามัญ

พิจารณาร่างพระราชบัญญัติประกอบรัฐธรรมนูญ

ว่าด้วยวิธีพิจารณาคดีอาญาของผู้ดำรงตำแหน่งทางการเมือง พ.ศ. ....

สภานิติบัญญัติแห่งชาติ

ณัฐชัย